

նէութիւնը, սակայն անուրանալի է նրա ահագին հեղինակութիւնը իր ժամանակակիցների վրայ և կատարած դերը մեր նոր կեանքի հոսանքների մէջ:

Աւելորդ է ասել որ հրատարակութիւնը գեղեցիկ է և մեծ խնամքով կատարուած, մի բան որ յատուկ է պ, Լէօի լոյս ընծայած բոլոր գրքերին:

Մ. Սմբատ Գաբրիելեան՝ «Հայկական ձգնաժամն եւ վերածնունդն», Պոսթոն, 1905 թ., գինն է թղթակազմ՝ 50 սէնթ. լաթակազմ, 75 սէնթ:

Ներկայ երկասիրութեանն նպատակն է վերլուծել մեր ազգային վերջին փորձառութիւններն և նշանակել անոնցմէ բղխող կենսական դասերը, ասուած է գրքի առաջաբանում: Հայերիս վերջին 25 տարիների կեանքը շատ աւելի հարուստ էր ցնորքներով և խելագարօրէն խիզախ ճիգերով, քան մեր առանձնայատուկ պայմանների գիտակցութեամբ և մեր ոյժերի նպատակայարմար գործադրութեամբ: Այժմ, կարծես, սկսել ենք աւելի լուրջ և քննադատաբար վերաբերուել մեր կացութեան և անելիքին: Գաբրիէլեանի գրքի մանաւանդ քննադատական մասը արժանի է իւրաքանչիւր ոչ նախապաշարուած և խորհող հայի առանձին ուշադրութեան: Պակաս համոզիչ են նրա գրքի վերջին գլուխները, որոնց մէջ փորձուած է «գործունութեան մեթոդ» և «ազգային նկարագիրներ» պարզելու:

Ա.-յո՝ «Հայրենիքի կառօնը», 1905, Պետերբուրգ, 5 կոպէկ:

«Հայրենիքի կարօտը» թրքահայ գաղթականների կեանքից քաղուած մի պատկեր է, որի ոչ նիւթն է նոր և ոչ էլ գոյները:

Զուլումից փախած գաղթական Մուրադը վճռում է մուրալ հիւանդութիւնից հարկադրուած: Պատահում է սովորականը—վիրաւորում են Մուրադին. «Անեբեմներ... լսից «դախլի» ետևից մի խապոտ ձայն: Այդ բառը խայթեց Մուրադի սիրտը: Գրդի սրի խայթոցը աւելի տանելի էր, քան այդ բառը:»

Ու Մուրադը՝ իրան հասցրած վիրաւորանքից սաստիկ վրդովուած՝ ընկնում է անկողին. երազում նրա առաջ պատկերանում է հայրենի գիւղը, նախկին խաղաղ ու երջանիկ կեանքը, ապա, քրդերի ձեռքով յանկարծ հայրենի օջախի քար ու քանդ լինումը: Արթնանալով՝ նա գտնում է իր գլխի վերև